

Kirje

OKM/11/303/2017

26.9.2017

Pohjoismaiden neuvoston Osaaminen ja
kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Viite Pohjoismaiden neuvoston Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan kirjallinen
kysymys E17/2017

Asia **Vastaus kirjalliseen kysymykseen EU:n ulkopuolelta tuleville
opiskelijoille myönnettävistä apurahoista**

• Millaisin nykyisin tai suunnitteilla olevin toimin EU:n ulkopuolelta tulevia opiskelijoita pyritään houkuttelemaan aloittamaan opinnot Suomessa, Ruotsissa tai Tanskassa

Hallitusohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on, että Suomi on vuonna 2025 avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas, hyvä maa. Yksi hallituksen tavoitteista osaamisen ja kulttuurin painopistealalla on, että koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistyminen lisääntyy hallituksen toimikaudella ja että koulutusviennin esteet puretaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä laati tilannekatsauksen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistymiskehityksestä vuonna 2016. Lisäksi ryhmä valmisteli korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistymisvisiota koskevan ehdotuksen, joka ulottuu vuoteen 2025. Ryhmä laati myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset, joiden avulla vahvistetaan Suomen korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen näkyvyyttä Euroopassa ja maailmanlaajuisesti.

Linjaukset koostuvat seitsemästä osa-alueesta:

1. Kansainvälistä vetovoimaa tieteen uusiutumisella ja huippututkimuksella: suomalaisen tutkimuksen kansainvälisen kiinnostavuuden lisäämiseksi käynnistämme ohjelman, jolla vahvistetaan ja tehdään näkyväksi suomalaisen tieteen huippuja ja tuetaan tutkimuksen vaikuttavuutta taloudessa ja yhteiskunnassa.
2. Suomi, korkealaatuisen koulutuksen kotimaa: vahvistamme kansainvälisesti vetovoimaisia osaamiskeskittymiä ja korostamme Suomen mainetekijöitä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan oppimislaboratorioiden ja työelämälähtöisen kehittämistyön kautta.

3. Vauhtia suomalaisen osaamisen viennille: suomalaisia koulutuspalveluita markkinoidaan yhteisen toimijan kautta. Tämä vahvistaa suomalaisen korkeakoulutuksen ja koulutuspalveluiden näkyvyyttä ja kysyntää globaalisti.
4. Tervetuloa Suomeen!: yksinkertaistamme opiskeluun ja työntekoon liittyvät prosessit helpottamaan Suomeen saapumista. Suomessa saat palvelusi englanniksi.
5. Suomalaisille viesteille voimaa kansainvälisessä keskustelussa: käynnistämme yhteisen kansallisen keskustelun korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisestä.
6. Sillanpääasemat maailmalla: perustamme Team Finland Knowledge -verkoston edustamaan suomalaista korkeakoulutusta ja tutkimusta valituissa maissa.
7. Ulkosuomalaiset osaajat ja alumnit mukaan!: kokoamme ulkosuomalaisia korkeakoulutettuja ja Suomessa koulutettuja alumneja verkostoihimme.

• Toteutetaanko maissa tällä hetkellä joitakin erityistoimia tai onko suunnitteilla sellaisia toimia, joiden avulla Suomesta, Ruotsista ja Tanskasta tulisi houkuttelevampia maita kehitysmaista tuleville opiskelijoille?

HEI ICI -ohjelman (Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument) avulla tuetaan yhteistyöhankkeita Suomen ja kehitysmaiden korkeakoulujen välillä. Tavoitteena on vahvistaa korkea-asteen koulutusta kehitysmaissa.

Hankkeessa kehitetään korkeakoulujen ammatillista, metodologista, kasvatustieteellistä ja hallinnollista kapasiteettia.

Ulkoasiainministeriö rahoittaa ohjelmaa Suomen kehitysyhteistyövaroista, ja sitä hallinnoi Opetushallitus.

Kehitysmaille annettava koulutustuki edistää osaamista, toimivan, tehokkaan ja tasa-arvoisen yhteiskunnan kehitystä, yrittäjyyttä sekä kestäväää kehitystä.

HEI ICI -ohjelma vastaa Suomen kehityspoliittisia tavoitteita ja edistää niitä. Hankkeissa huomioidaan aina myös kunkin maan omat kehitystavoitteet, ja ne perustuvat kehitysmaiden korkeakoulujen tarpeisiin.

Yksittäiset korkeakoulut pyrkivät myös itse houkuttelemaan kehitysmaista tulevia opiskelijoita. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen FINNIPS-verkosto järjestää tietyissä kehitysmaissa sisäänpääsykuulusteluja suomalaisiin ammattikorkeakouluihin (esimerkiksi Keniassa, Nepalissa ja Vietnamissa).

• Onko tällä hetkellä tarjolla apurahajärjestelmiä tai aiotaanko sellaisia perustaa EU:n ulkopuolelta tuleville opiskelijoille, jotka haluavat opiskella Suomessa, Ruotsissa tai Tanskassa?

Korkeakoulut ottivat elokuussa 2017 käyttöön lukukausimaksun Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevia vähävaraisempia opiskelijoita varten korkeakouluissa otetaan käyttöön myös apurahajärjestelmä.

Maksun alarajaksi määriteltiin 1 500 euroa lukuvuodessa. Korkeakoulut päättävät maksun perimiseen liittyvistä järjestelyistä. Korkeakoulut voivat päättää, että lukukausimaksut ovat suuruudeltaan sellaisia, että ne tukevat korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa. Summissa voi olla eroa korkeakouluittain ja koulutusohjelmittain. Koulutuksen hinta voi siis vaihdella samallakin koulutuslallalla. Perittävän maksun ei tarvitse vastata koulutuksen tosiasiallisia kustannuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti työryhmän arvioimaan lukukausimaksujen kehitystä. Ryhmän tehtävänä on 1) valvoa ja arvioida lukukausimaksujen käyttöönoton vaikutuksia korkeakoulujen kansainvälistymiseen ja opiskelijavirtoihin, 2) kerätä tietoa yliopistojen apurahajärjestelmistä sekä valvoa eri apurahajärjestelmien tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä 3) raportoida opetusministeriölle säännöllisesti lukukausimaksujen vaikutuksesta ja stipendikäytännöstä. Työryhmä jättää väliraportin 30.9.2018.

• Keskustellaanko Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa mahdollisuudesta tarjota tutkinnon suorittaneille opiskelijoille oleskelulupa 6–12 kuukaudeksi valmistumisen jälkeen, mikä mahdollistaisi työnhaun maassa?

Nykyisen ulkomaalaislain mukaan opiskelijoille myönnetään tutkinnon suorittamisen jälkeen uusi väliaikainen oleskelulupa työnhakua varten. Oleskelulupa on voimassa vuoden. Sääntely nojaa neuvoston direktiiviin kolmansien maiden kansalaisten opiskelua, opiskelijavaihtoa, palkatonta harjoittelua tai vapaaehtoistyötä varten tapahtuvan maahanpääsyn edellytyksistä (2004/114/EY). Direktiiviä on vastikään tarkistettu, ja muutoksia ollaan panemassa täytäntöön kansalliseen lainsäädäntöön. Prosessissa on määrä pitää edelleen kiinni periaatteesta, jonka mukaan opiskelijoille myönnetään tutkinnon jälkeen uusi väliaikainen oleskelulupa työnhakua varten. Oleskelulupa on voimassa vuoden.

Opetusministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Opetusneuvos

Eeva Kaunismaa

Ruotsin opetusministeriö
Korkeakoulu- ja tutkimusministeri

Pohjoismaiden neuvosto
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Tanska

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen EU:n ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden apurahoista

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan jäsenet ovat esittäneet kirjallisen kysymyksen Ruotsin, Suomen ja Tanskan hallituksille. Kirjallisessa kysymyksessä kysytään, millaisin nykyisin tai suunnitteilla olevin toimin EU:n ulkopuolelta tulevia opiskelijoita pyritään houkuttelemaan Suomeen, Ruotsiin tai Tanskaan opiskelemaan ja toteutetaanko maissa tällä hetkellä joitakin erityistoimia tai onko niissä suunnitteilla toimia, joiden avulla maista tulisi houkuttelevampia opiskelumaita kehitysmaista tuleville opiskelijoille. Lisäksi kirjallisessa kysymyksessä kysytään, onko olemassa tai suunnitteilla apurahajärjestelmiä EU:n ulkopuolelta tuleville opiskelijoille, jotka haluavat opiskella Suomessa, Ruotsissa tai Tanskassa sekä keskustellaanko maissa mahdollisuudesta tarjota tutkinnon suorittaneille opiskelijoille oleskelulupa 6–12 kuukaudeksi valmistumisen jälkeen, mikä mahdollistaisi työnhaun maissa.

Apurahat

Ruotsissa otettiin käyttöön lukukausimaksut syyslukukaudella 2011. Samalla luotiin valtion rahoittamia apurahaohjelmia lukukausimaksuihin velvoitetuille opiskelijoille. Ruotsin yliopisto- ja korkeakouluneuvosto (Svenska Universitets- och högskolerådet) myöntää yhteensä noin 60 miljoonaa kruunua vuodessa valtion rahoittamille julkisille yliopistoille ja korkeakouluille sekä yksittäisille koulutuksen tarjoajille, jotka puolestaan jakavat rahat opinnoissaan erityisen menestyneille opiskelijoille alkuperämaasta riippumatta. Lisäksi Ruotsin instituutti (Svenska institutet) jakaa yhteensä 150 miljoonaa kruunua kahdelle apurahaohjelmalle, joista tuetaan opinnoissaan pidemmälle edistyneitä. Toisen apurahaohjelman (70 miljoonaa Ruotsin kruunua) kohdemaat ovat maantieteellisesti

yksilöimättömiä OECD/DAC:n luokittelun mukaisesti, ja toinen ohjelma (80 miljoonaa Ruotsin kruunua) on suunnattu maille, joiden kanssa Ruotsi on tehnyt pitkäaikaista yhteistyötä painottaen erityisesti luokittelun kahta alinta kategoriaa.

Tietoa Ruotsin korkeakoulutuksesta

Vastuu siitä, että muille tiedotetaan Ruotsin korkeakoulutuksesta ja Ruotsista osaamisena, on tällä hetkellä jakaantunut usealle viranomaiselle. Ruotsin instituutin vastuulla on tiedottaa Ruotsista opiskelupaikkana, ja Ruotsin yliopisto- ja korkeakouluneuvoston vastuulla on kertoa korkeakouluopinnoista Ruotsissa. Yksittäisten korkea-asteen oppilaitosten ja koulutusten markkinoinnista vastaavat oppilaitokset itse. Myös monet Ruotsin ulkomaanedustustot jakavat tietoa opintomahdollisuuksista Ruotsissa. Lisäksi koulutus-, elinkeino- ja ympäristöministeriöt ovat vuodenvaihteesta 2016–2017 lähtien rahoittaneet tiettyjen ulkomaanedustustojen yhteydessä toimivia innovaatio- ja tutkimusneuvostoja. Tavoitteena on vahvistaa Ruotsin globaaleja yhteyksiä kansainvälisiin strategisiin korkeakoulutus-, tutkimus- ja innovaatioympäristöihin, esitellä Ruotsia houkuttelevana huipputaustamaana sekä lisätä Ruotsin korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin kansainvälistä vaikuttavuutta.

Meneillään oleva selvitystyö

Ruotsin hallitus päätti 16. helmikuuta 2017 yliopistojen ja korkeakoulujen kansainvälisyyden lisäämistä koskevan selvityksen suuntaviivoista (dir. 2017:19). Selvitystyö¹ on nyt käynnistynyt, ja loppuraportti esitellään lokakuussa 2018.

Suuntaviivoista käy ilmi, että selvityshenkilön tulee jättää yhtenäinen ehdotus toimivasta järjestelmästä, jossa otetaan kantaa lukukausimaksuihin, rekrytointiin, opiskelijoiden sisäänottoon, lukukausimaksuun veloitettujen opiskelijoiden oleskeluluvan käsittelyyn ja opiskelijoiden vastaanottoon. Selvityshenkilön tulee muun muassa

- ehdottaa uusia tavoitteita ja uutta kansallista strategiaa yliopistojen ja korkeakoulujen kansainvälistymisen edistämiseksi
- tarkastella lukukausimaksujärjestelmän toimivuutta

---

¹ Ks. Selvityksen verkkosivut <http://www.sou.gov.se/internationaliseringsutredningen/>

- ehdottaa toimia, joiden avulla voidaan lisätä tietoisuutta Ruotsista korkean osaamisen maana ja opiskelupaikkana
- tarkastella apurahajärjestelmää ja mm. ehdottaa toimia, joiden avulla valtion myöntämää julkista apurahaa voidaan kasvattaa ja tukea siten lukukausimaksuun velvoitettujen opiskelijoiden opintoja.

Oleskelulupa

Mitä tulee kysymykseen siitä, keskustellaanko Ruotsissa mahdollisuudesta tarjota tutkinnon suorittaneille opiskelijoille oleskelulupa 6–12 kuukaudeksi valmistumisen jälkeen työnhaun mahdollistamiseksi, tällainen mahdollisuus on ollut olemassa heinäkuusta 2014 lähtien. Ulkomaalaiselle, jolle on Ruotsissa suoritettaviin opintoihin myönnetty oleskelulupa, voidaan ulkomaalaisasetuksen (2006:97) 4 kappaleen 5 a §:n nojalla myöntää Ruotsissa suoritettun korkeakoulututkinnon jälkeen oleskelulupa kuuden kuukauden ajaksi.

Helene Hellmark Knutsson

Pohjoismaiden neuvosto
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Tanska

Kirjallinen vastaus Pohjoismaiden neuvostolle EU:n ja Etan ulkopuolisten opiskelijoiden apurahoista

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan jäsenet ovat esittäneet Ruotsin, Suomen ja Tanskan hallituksille kirjallisen kysymyksen. Siinä on kyse maiden nykyisistä tai suunnitteilla olevista toimista EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden houkuttelemiseksi maihin opiskelemaan sekä opiskelijoille suunnatuista apurahoajelmista. Lisäksi kysyjät tiedustelevat erityistoimista, joiden avulla maista tehtäisiin nykyistä houkuttelevampia kehitysmaista tuleville opiskelijoille. Kysyjät pohtivat myös sitä, keskustellaanko Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa mahdollisuudesta tarjota EU:n ja Etan ulkopuolelta tuleville tutkinnon suorittaneille opiskelijoille oleskelulupa 6–12 kuukaudeksi valmistumisen jälkeen, mikä mahdollistaisi työnhaun opiskelumaassa.

Johdanto

Yleisenä tavoitteena EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien lahjakkaiden opiskelijoiden houkuttelemisessa Tanskaan on maan kasvun ja työllisyyden vahvistaminen. EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevat erityisen lahjakkaat opiskelijat ovat myös osaltaan nostamassa Tanskan korkea-asteen koulutuksen laatua.

EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden kanssa tehtävässä opiskelijavaihdossa lähestymistapa on ns. *bottom-up* eli oppilaitokset ovat itse aktiivisia. Samaan aikaan voidaan hyödyntää myös täydentäviä työkaluja strategisten ja poliittisten painopistealueiden vahvistamiseksi nimenomaan EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien lahjakkaiden opiskelijoiden houkuttelemiseksi Tanskaan.

Oppilaitostason yhteistyösopimukset

Kansainvälinen opiskelijavaihto on pitkälti kiinni oppilaitosten omasta aktiivisuudesta. Sitä tukee myös se, että opiskelijaliikkuvuus perustuu oppilaitosten omiin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Tanskan yliopistot ja korkeakoulut etsivät ja solmivat ahkerasti uusia kumppanuuksia ja yhteistyösopimuksia EU:n ja Etan ulkopuolella toimivien kiinnostavien oppilaitosten kanssa. Yhteistyösopimusten lähtökohtana on yleensä opiskelijavaihdon vastavuoroisuus ja 1:1-opiskelijavaihto eri oppilaitosten välillä.

Børsgade 4
Posti Postboks 2135
1015 København K
Puh. 3392 9700
Faksi 3332 3501
S-posti ufm@ufm.dk
Internetosoite www.ufm.dk
CVR-nro 1680 5408.
Viitenro 17/054306-01

Lisäksi laitoksilla on EU:n Erasmus+-ohjelman globaalin ulottuvuuden kautta mahdollisuus opiskelijavaihtoon EU:n ja Etan ulkopuolisten nk. kolmansien maiden kanssa.

Apurahat

Tanskan koulutus- ja tutkimusministeriö varaa vuosittain budjettiin varoja EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden apurahajärjestelmien rahoittamiseksi. Rahoitus on joustavaa, joten oppilaitokset voivat itse päättää varojen käytännön kohdentamisesta. Vuoden 2018 valtion tulo- ja menoarvioehdotuksen mukaan hallitus aikoo varata 48 miljoonaa Tanskan kruunua maan yliopistojen apurahajärjestelmiin.

Tanskan koulutus- ja tutkimusministeriöllä on lisäksi kahdenvälisiä opiskelijavaihtosopimuksia strategisesti valittujen EU:n ja Etan ulkopuolisten maiden kanssa. Tällaisia sopimuksia on solmittu esimerkiksi Kiinan, Etelä-Korean ja USA:n (Fulbright) kanssa. Myös muiden maiden kanssa käydään neuvotteluja vastaavista opiskelijavaihtosopimuksista. Kahdenvälisiä sopimuksia hallinnoi Tanskan koulutus- ja tutkimusministeriö.

Tanskan koulutus- ja
tutkimusministeriö

Kehitysavun kautta Tanska myöntää kehitysmaiden kumppaneille noin 600 lyhyt- tai pitkäaikaista apurahaa (kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen), joka oikeuttaa harjoitteluun *Danida Fellowship Centressä* ja tanskalaisissa oppilaitoksissa. *Danida Fellowship Centre* on Tanskan ulkoministeriön alaisuudessa toimiva laitos, joka vastaa muun muassa apurahojen hallinnoinnista ja avustaa kehitysmaista tulevia apurahansaajia heidän opiskeluaikanaan Tanskassa.

Opiskelijavaihdon tukemiseen on varattu vuoden 2017 budjetissa 30 miljoonaa Tanskan kruunua ja vuoden 2018 budjetissa 45 miljoonaa kruunua. Summaan sisältyy *Danida Fellowship Centren* apurahojen hallinnointikustannukset.

Toimet EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien lahjakkaiden opiskelijoiden houkuttelemiseksi Tanskaan

Tanskan koulutus- ja tutkimushallitus hallinnoi sivustoa, jolla kansainvälisille opiskelijoille ja eritoten EU:n ja Etan ulkopuolelta tuleville opiskelijoille kerrotaan Tanskan korkea-asteen koulutusmahdollisuuksista. *Studyindenmark.dk*-sivustoa rahoittavat pääasiassa Tanskassa toimivat yliopistot ja korkeakoulut. Ammatilliset oppilaitokset eivät osallistu sivuston ylläpitoon ja hallintaan.

Tanskan koulutus- ja tutkimusministeriö johtaa yhdessä ulkoasiainministeriön kanssa seitsemää innovaatiokeskusta. Kuusi keskuksista on EU:n ulkopuolella Pii-laaksossa, Shanghaissa, Soulissa, New Delhissä, São Paulossa ja Tel Avivissa.

Innovaatiokeskusten yleisenä tavoitteena on helpottaa tanskalaisten korkea-asteen oppi- ja tutkimuslaitosten ja yritysten tiedonsaantia, verkostoitumista ja yhteistyötä. Työhön sisältyy myös lahjakkaiden opiskelijoiden houkutteleminen Tanskaan. Kiinassa toimiva innovaatiokeskus järjestää vuosittain niin kutsuttuja *Top Talent*

Denmark Events -tapahtumia, joilla pyritään houkuttelemaan lahjakkaita kiinalaisopiskelijoita Tanskaan. Aiemmin vastaavia tapahtumia on järjestetty myös Intiassa ja Brasiliassa.

Tanskan koulutus- ja tutkimusministeriö osallistuu myös Vietnamissa, Etelä-Afrikassa ja Turkissa toimivien nk. kasvuneuvonantajien rahoittamiseen. Kasvuun keskittyvän neuvonantajan työhön kuuluu edistää yhteistyötä koulutusalaalla, mukaan lukien opiskelijavaihto.

Oleskelulupa EU:n ja Etan ulkopuolelta tuleville tutkinnon suorittaneille opiskelijoille

Kandidaatin tai tohtorin tutkinnon Tanskassa suorittaville ulkomaalaisille voidaan myöntää oleskelulupa, jos heidän aikomuksenaan on opintojen päättymisen jälkeen jäädä Tanskaan. Tällöin henkilölle myönnetään niin kutsuttu sijoittautumislupa. Sen avulla henkilö voi vastaanottaa työtä ja käynnistää omaa yritystoimintaa. Oleskelulupa myönnetään sijoittautumista varten yhden kerran enintään kahden vuoden ajaksi, eikä sitä ole mahdollista uusua. Sijoittautumislupaa tulee hakea 6 kuukauden kuluessa opintojen päättymisestä.

Tanskan koulutus- ja
tutkimusministeriö

Ystävällisin terveisin

Søren Pind